

**PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2012/2013**

Z BESEDAMI IN MED NJIMI

- 3. in 4. letnik – gimnazijski programi**
- 3. in 4. letnik – srednji strokovni programi in**
- 1. in 2. letnik poklicno-tehniški programi**

Vladimir Bartol: Alamut
Umberto Eco: Ime rože

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA
Čas pisanja: 90 minut

(1.)

»Toliko drugih knjig je, ki govorijo o komediji, še več takih, ki vsebujejo hvalo smehu. Zakaj si se prav te knjige tako bal?«

»Ker je Filozofova. Vsaka knjiga tistega človeka je porušila del modrosti, ki jo je krščanstvo zgradilo v stoletjih.« (Umberto Eco, Ime rože, str. 436.)

(2.)

»Jorge je opravil hudičevo delo, ker je na tako opolzek način ljubil svojo resnico, da si je upal storiti karkoli, da bi uničil laž.« (Umberto Eco, Ime rože, str. 452.)

Ob navedku (1.) in besednih zvezah *knjižnica labirint*, *srednji vek*, *herezija* predstavite usodo Jorgeja iz Burgosa in se do nje opredelite.

Pojasnite svoje doživljanje in razumevanje Jorgejevega odnosa do resnice in laži, pri čemer naj vam pomaga navedek (2.). Svojo razlago argumentirajte z dvema primeroma iz romana.

Eco je označil svoj roman kot detektivsko metafiziko. Razmislite o ustreznosti poimenovanja in svoje mnenje utemeljite.

Želimo vam ustvarjalno pisanje.

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**PODROČNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2012/2013**

Vladimir Bartol: Alamut

Umberto Eco: Ime rože

Ta obrazec po tekmovalstvu vstavi v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujete od spisa, da ne pride do zamenjave.

ŠIFRA TEKMOVALCA (napiše jo prvi ocenjevalec): _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	1. ocenjevalec	2. ocenjevalec	Končna ocena
A Razumevanje – do 20 t			
Predstavitev usode Jorgeja iz Burgosa z navezavo na citat in besedne zveze – do 10 t			
Pojasnitev razumevanja Jorgejevega odnosa do resnice in laži – do 4 t			
Argumentacija Jorgejevega odnosa s primeroma iz romana – do 4 t			
Razmislek o ustreznosti poimenovanja romana – do 2 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja – do 10 t			
Poznavanje romana (usode Jorgeja iz Burgosa) – do 4 t			
Poznavanje poimenovanja romana (detektivska metafizika) – do 3 t			
Uporaba ustreznih literarnoteoretskih pojmov – do 3 t			
SKUPAJ B			

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t			
Opredelitev do Jorgejeve usode in njegovega odnosa do resnice in laži – do 6 t			
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 4 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik področne komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Vladimir Bartol: *Alamut*
Umberto Eco: *Ime rože*

A Razumevanje – do 20 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- predstavi usodo Jorgeja iz Burgosa z navezavo na citat in besedne zveze – **do 10 t**:

Zapis po smislu, npr. *zgodba se dogaja v srednjem veku v odmaknjenem samostanu v severni Italiji, častitljivi in skrivnostni Jorge je slepi stari menih, zelo učen in z izrednim spominom, s svojim umom si je podredil celotno opatijo (ko je spoznal, da bo oslepel, je postavil za opata človeka, ki mu je zaupal, za knjižničarja pa Roberta, ki je imel manj znanja kot on, nato Malahija, ki je bil prav tako odvisen od Jorgeja), sovraži smeh, vse komično imenuje hudičevo delo, oznanja apokalipso, je kriv za smrti številnih redovnikov, njegovo morilsko orožje je strup, s katerim je prepojena Aristotelova knjiga, doživi velik poraz na koncu, sam uničuje filozofovo knjigo, ki jo je tako varoval pred drugimi, trga in je liste iz »strupene« knjige, ki se je je tako bal, ter umre v plamenih knjižnice, ki je bila pravi labirint in ki jo je pogubila njena lastna nedostopnost ...*

Pri predstavitvi življenjske usode Jorgeja iz Burgosa se smiselno naveže:

- na citat (npr. motiv škodljivosti smeha: *smeh kot znamenje norosti, »smeh stresa telo, iznakazi poteze obraza, napravi človeka podobnega opici«, »Smeh ubije strah, brez strahu pa ni vere. Brez strahu pred hudičem ni več nobene potrebe po Bogu.«* /motiv komedije, Aristotelova/Filozofova knjiga/motiv krščanstva, krščanski nauk),
- na besedne zveze: *knjižnica labirint* (npr. del opatije, štirikotne oblike, s štirimi stolpi, urejen kot labirint, bogata zbirka knjig ...), *srednji vek* (npr. čas verskih bojev, bogatenje cerkve, dveh papežev, različnih pogledov na Kristusov nauk, npr. na uboštvo, nazadnjaštvo ...) in *herezija* (krivoverstvo, gibanja, ki so želela vrnitev k prvotnemu krščanstvu, npr. katari, delovanje inkvizicije – verskih sodišč, ki so obsojala krivoverce ...).

Za smiselno, zaokroženo in poglobljeno predstavitev Jorgejeve usode z navezavo na citat in ključne besede prejme 10 točk, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- pojasni razumevanje Jorgejevega odnosa do resnice in laži – **do 4 t**:

S pomočjo (povzemanja ali parafraziranja) citata in poznavanja celotnega romana pojasni svoje lastno razumevanje razmerja med resnico in lažjo. V razlagi pojasni, kakšen je Jorgejev odnos do resnice in laži (npr. *zanj je resnica svetopisemska Apokalipsa, za svojo resnico je tudi ubijal, ni več ločeval resnice od iluzije, živel je v svojem svetu, bal se je Aristotelove knjige o smehu, ker naj bi učila, kako »skaziti obraz vsake resnice, da ne bi postali sužnji svojih utvar«, svojo teorijo o škodljivosti smeha je temeljil na laži*).

Za smiselno in zaokroženo pojasnitev lastnega razumevanja Jorgejevega odnosa do resnice in laži prejme 4 točke, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- argumentira Jorgejev odnos s primeroma iz romana – **do 4 t**:

Pričakovana sta primera, ki logično izhajata iz predhodne razlage (glej prejšnjo točko) in jasno argumentirata trditev. Npr. *svoje sobrate, ki so se smejali, je strašil z apokaliptičnim uničenjem;*

Aristotelovo knjigo o komediji je prepočil s strupom, da bi s tem umoril vse njene bralce (npr. skrivnostna smrt meniha Adelma, smrt Venancija, Berengarja ...); raje je skupaj s knjigo sam sebe uničil v požaru, kot pa da bi jo predal Viljemu; pogovori med Jorgejem in Viljemom ...

Za vsak ustrezen in zaokrožen primer prejme po 2 točki, skupaj 4 točke.

- razmisli o ustreznosti poimenovanja romana detektivska metafizika – **do 2 t:**

Čeprav je pričakovani odgovor pritrdilen, lahko razmislek o poimenovanju vsebuje tudi argumente proti. Pomembno je, da je razlaga smiselna in utemeljena. *Npr. roman je detektivski, ker je njegova zgradba (postopno razkrivanje morilca) značilna za detektivke. Metafizičnost se nanaša na vsebinsko plat romana, ki vsebuje številne filozofske, religiozne, alegorične elemente; v postmodernizmu ni nobena resnica zanesljiva, vsaka resnica je podvržena dvomu, tako tudi resnica o dogajanju v srednjeveški opatiji; glede na dolžino romana je relativno malo epskega dogajanja.*

Kot argument proti poimenovanju detektivska metafizika lahko vrednotimo razmislek o drugih »primernejših« oznakah romana (*npr. bolj kot metafizični je po mojem mnenju roman zgodovinski, grozljivi ali ljubezenski, je zmes zgodovinskega, detektivskega, grozljivega in ljubezenskega romana ...*) z ustrežno utemeljitvijo.

Za utemeljen razmislek o ustreznosti poimenovanja prejme 2 točki. Če je mnenje le delno ali nepričljivo utemeljeno, prejme 1 točko.

B Uporaba književnega znanja – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- pozna roman – **do 4 t:**

Iz spisa je razvidno, da natančno in temeljito pozna zgodbo romana, nastopajoče osebe (predvsem usodo Jorgeja iz Burgosa) in odnose med njimi.

Za takšno poznavanje prejme 4 točke. Za pomanjkljivosti, h katerim štejemo vsebinske napake, nejasno zgodbo Jorgeja iz Burgosa, napačno poimenovanja oseb, krajev ipd., se odšteje ustrezno število točk.

- pozna poimenovanje romana (detektivska metafizika) – **do 3 t:**

Iz spisa je razvidno, da na podlagi poznavanja romana in razpisane literature pozna različna poimenovanja romana, predvsem detektivska metafizika.

Za takšno poznavanje prejme do 4 točke, za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- uporablja ustrezne literarnoteoretske pojme – **do 3 t:**

Iz spisa je razvidno, da zna pravilno in smiselno uporabljati tudi druge literarnoteoretske pojme, npr. pripovedovalec, perspektiva, zgradba romana, alegorija, postmodernizem, medbesedilnost.

Za to prejme 3 točke. Če omenjenih pojmov ne uporablja ali pa je raba napačna, se odšteje ustrezno število točk.

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- se opredeli do Jorgejeve usode ter njegovega odnosa do resnice in laži – **do 6 t**:

Predstavitev usode Jorgeja iz Burgosa vključuje tudi lastno mnenje, ki je lahko pozitivno ali negativno. *Npr. Jorge je bil žrtev lastne usode in časa, v katerem je živel. V želji po varovanju resnice se je sam izgubil v svojem prvotnem načrtu. Umrl je v prepričanju, da je odrešil svet. Z odporom sem bral/-a njegove ideje o škodljivosti smeha. Žal mi je, da za svoje zločine ni bil kaznovan.*

Za jasno in argumentirano izraženo mnenje o Jorgejevi usodi prejme 4 točke. Če je mnenje samo nakazano ali premalo argumentirano, se odšteje ustrezno število točk.

- piše izvirno in ustvarjalno – **do 4 t**:

Svojo izvirnost in ustvarjalnost dokaže z zanimivim, s prepričljivim in z izvirnim pristopom do interpretacije problema, ki se razlikuje od večine preostalih spisov, npr. argumentirano zagovarja drugačno tezo od pričakovane.

Č Jezikovna pravilnost in zgradba besedila – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka za jezikovno pravilnost in jezikovno ustreznost svojega spisa dobi največ **7 točk**, od tega največ 4 za jezikovno pravilnost in največ 3 za slogovno ustreznost:

- 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami
- 3 t – za jezikovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo
- 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo
- 3 t – za slogovno brezhibno nalogo le z nekaj drobnimi napakami
- 2 t – za slogovno dobro nalogo le z nekaterimi napakami, ki se ne ponavljajo
- 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo

Tekmovalec/tekmovalka za ustrezno zgradbo svojega spisa dobi največ **3 točke**:

- 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, besedilo ustrezne dolžine
- 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno
- 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, besedilo je prekratko

S